

Caroline van Keeken

Zo worden wij niet

VERHALEN



2017

THOMAS RAP

AMSTERDAM

The Flaw In Paganism

Drink and dance and laugh and lie,
Love, the reeling midnight through,
For tomorrow we shall die!
(But, alas, we never do.)

Dorothy Parker

Billy

Ik leg hem uit hoe het je lichaam binnensluipt. Hoe het zich vasthecht aan je botten, zich mengt met je bloed. En dat het daarom nú moet gebeuren. Ik heb in tijden niet zo schor geklonken. Ik spreek in trage whisky-zinnen, zodat we zo lang mogelijk van mijn stemgeluid kunnen genieten. De woorden komen vanzelf. Zelfs met dubbele tong klink ik goed. Billy knikt te ernstig voor iemand met zijn naam. Hij wil gaan, zegt iets over morgenochtend. Ik krijg het bedrag niet uitgerekend. Vijfendertig euro, helpt Billy. Vijf keer zeven, toch? Hulpvaardige Billy. Ik doorzoek mijn portemonnee – heeft hij terug van vijftig? Hij schudt zijn hoofd.

Billy heeft een spits gezicht gekregen. Van de wangen waar ik vroeger in kneep, is niet veel over. Hij leek op

onze jongste. Ze schelen precies zes jaar. 'Sliep hij door of was hij lastig?' vraag ik. Het is stil in de woonkamer. Op het televisiescherm zijn een man en een vrouw ver-
wikkeld in een gesprek zonder geluid. 'Nee hoor.' Hij doet zijn best om lager te praten, recht zijn rug, duwt zijn schouders naar achteren. Deed ik vroeger ook. Oefeningen in statuur. Ik glimlach naar Billy.

Ze worden ongemakkelijk van mij. Soms zeggen ze het zelf, soms zijn het hun ouders. De moeders. Ik mag de kleedkamer niet meer in. Dat is de nieuwste toevoeging aan het rijtje dichte deuren. Blijf toch zitten, jongen, zeggen mijn handen. Ik trek een briefje van vijftig uit mijn portemonnee, strijk het glad tegen mijn boven-
been, leg het op tafel. Voordat hij op kan staan, ga ik zitten.

'Hebben jullie een film gekeken?' vraag ik. '*Ice Age*,' zegt Billy. De man en de vrouw op de televisie hebben hun gesprek gestaakt en brengen hun hoofd langzaam naar elkaar toe. Billy friemelt aan het hoekje van het kussen naast hem. 'Wil je wijn?' Ik boor mijn ogen in die van hem.

'Goed. Billy. Je moet het dus voor zijn,' zeg ik. Ik zet onze glazen neer, veeg het haar uit mijn gezicht. Billy kijkt naar de punten van zijn schoenen. Ik schop die van mij uit en leun achterover. 'De routine, bedoel ik. Alles wordt routine, Billy, alles.' Billy is het niet gewend om heel vaak zijn eigen naam te horen. Hij neemt een slokje

uit zijn tot aan de rand gevulde glas. 'Waar spelen jullie zondag?' vraag ik als hij niets terugzegt. Ik trek mijn shirt recht, wrijf langdurig over een onzichtbare kreukel. Billy neemt een grotere slok en zegt dat ze uit spelen. Hij vraagt of ik kom kijken en of Marcus dan al terug is. Ik knik, zeg dat hij vanavond of morgenochtend thuiskomt. 'Het begint met wekelijkse etentjes, daar moet je niet aan beginnen.' Ik zet de stem van zijn moeder op, blaas over een of ander voorgerecht dat ze voor volgende week in gedachten heeft. Hij lacht, is onder de indruk van mijn imitatie. Hij laat zijn schouders zakken, dwingt zich te ontspannen. Ik denk aan de pianolerares die mijn schouders omlaagduwde wanneer ik onder hoogspanning achter de toetsen zat. Ze kwam achter me staan, plantte haar handen neer en duwde. Rustig maar, zei ze. Ik was getalenteerd, ik kwam er wel.

Jaap is laat. Jaap is de laatste tijd laat. Zelf vindt hij van niet. Hij moest toch meer voor zichzelf gaan doen, van de bank af komen? Ik vraag me af of ik hield van Jaap of dat ik nu eenmaal vierendertig was. Dankzij Jaap heb ik degelijke vrienden met degelijke namen en degelijke etentjes op vrijdagavond. Die slaat Jaap over sinds hij hobbymatig pijlen schiet in grote dartborden in een bos. Ik mag er niet bij zijn, maar ik kan me Jaap met zijn buik en zijn boog zonder al te veel moeite voorstellen. Marcus belt nooit terug. Marcus heeft geen bereik. Nooit, nergens. Niet op school, niet bij zijn vrienden, niet in zijn tussenuren. Marcus en ik waren vrienden. Vrienden die alles bespraken. Ze waren jaloers, Berend en

Vera. En Marloes, Claire en Machteld. En Jaap misschien ook wel.

Ik kom overeind, schenk Billy's glas bij en neem zelf een slok uit de fles. Marcus noemt mij nu 'má-ham'. Want zo hoort het. Ik heb mijn naam al zo lang niet meer uit zijn mond gehoord. Soms vraag ik hem gekscherend hoe ik toch ook alweer heet. Ik ben Marcus' moeder. Hij barricadeert zijn slaapkamerdeur, komt uren later dan afgesproken thuis van feesten waarover hij niets vertelt. Ze doen het in fasen, hij en zijn vader. Maar ik kom terug. Ik breek de deuren open. Dan laat ik mezelf wel binnen.

Billy vertelt over het voetbalteam. Het zijn beste vrienden, zegt hij. Misschien gaan ze deze zomer met z'n allen met vakantie. O ja? Ik glimlach. Weer iets wat Marcus mij niet heeft verteld. Ik bracht ze elke woensdagmiddag. We zongen in de auto, ze vertelden over hun dag, luisterden naar mijn verhalen. Als ze gescoord hadden, vlogen ze naar de zijlijn, vielen ze me juichend om de hals. Ik wisselde beleefdheden uit met de andere ouders, volgde ze naar het clubhuis wanneer het regende. Ik haalde liters kantinebier. Voor de ouders, de jongens, voor mezelf. Ze starden. Vonden me luidruchtig. Of ik wat minder aanwezig kon zijn, vroeg Marcus bij thuiskomst. Op de club vroegen ze naar Jaap. Wanneer kwam die weer? Het grote negeren begon. Marcus knikte me alleen nog kort toe na een doelpunt. Over Annemarie in Apeldoorn heb ik van Jaap moeten horen. Aardige meid, zei hij, ook zestien. Marcus beantwoordt mijn berich-

ten in staccato. Bij Annemarie, ja. Maandag thuis. Nee, eet niet mee.

Billy leunt nu ook achterover in de kussens met zijn hoofd vol chardonnay. Ik zucht. Kan hij zich die wedstrijd nog herinneren, die in het oosten van het land? Hij grijnst naar het plafond. 'Zes-nul,' zegt hij. Ik leg mijn hoofd in zijn nek en hoor hem slikken. 'Billy,' zeg ik. Ik houd mijn gezicht bij dat van hem. Ik aai over zijn dieprode blosjes. Billy draait zijn hoofd weg. Ik vul zijn glas bij.

Billy's lichaam klopt nog. Dat van Jaap doet me aan een waterbed denken. Een log waterbed dat zich ritmisch tegen me aan duwt, loom naschommelend na elke beweging. Klots, klots. Ik denk aan Jaaps zachte vet over zijn ooit uitstekende heupbotten. Aan zijn witte, rozige vlees. Aan week spek. Kan Billy zijn shirt even uittrekken? Hij lacht nerveus. Billy is een strak opgepompt luchtbed. Het geeft nauwelijks mee. Ik druk zijn spieren in, kras met mijn nagels over zijn huid.

Machteld maakt het voorgerecht en Claire en Marloes schijnen de dag ervoor al te beginnen met marineren. De wijnflessen rukken ze dorstig uit mijn handen, zodra ik de drempel ben over gestapt. Berend ontkurkt plechtig, Vera doet alsof ze voorproeft. We luisteren naar Claire's horrorverbouwing, Marloes' nieuwe oppas en Vera's promotie. Mij vragen ze naar de kinderen, terwijl ze elkaar bijschenken. Ik vertel ze over schoolrap-

porten en voetbalwedstrijden, en doe alsof hun interesse oprecht is. Ik drink, kauw op Machtelds amuses, sluit mijn ogen bij de eerste hap van het in jus verdrongen vlees van de dames aan de overkant. We hebben vaste plekken. Berend en Vera zitten elk aan de kop van de tafel. Jaap en ik zitten tegenover Claire en Marloes. Naast Jaap zit Machteld. Volgens Jaap wordt Marloes elke week dikker. Ik maak op de terugweg vage, instemmende geluiden naar Jaap achter het stuur, doe alsof het uitschijven van Marloes mij net zo bezighoudt. Jaap parkeert, ik betaal de oppas, Jaap gaat naar zijn studeerkamer, ik ga naar bed.

Ik druk mijn lippen op die van Billy. Die verandert in een bloederige wolf met grote happen. Rustig, Billy, rustig. Ik duw hem weg, blijf hem aankijken. Hij knijpt hard in mijn zij en ik roep au, waarna hij sorry fluistert. Ik lach, laat hem mijn shirt uittrekken. Over twintig jaar wordt hij zachter. Teder, noemen ze dat. En lui. Hij zal steeds vaker zeggen dat hij ook wel eens moe mag zijn.

Jaap doet 's nachts de administratie in de kelder, die hij zijn studeerkamer noemt. We bewaarden er eerst te kleine kinderkleding en onuitgepakte fitnessapparatuur. Er staat nu een groot bureau met een haast even groot computerscherm en een koelkastje met bier. Het ruikt er naar zweet en de vloer plakt.

Ik steun op mijn ellebogen, kus Billy's gezicht, zijn gesloten ogen, zijn borst, zijn buik. Billy zegt iets wat ik niet

versta, maar wat hij vermoedelijk in een film heeft gehoord. Hij vergeet zijn lage stemgeluid, zijn overdachte bewegingen. Zijn rechterbeen stopt met trillen wanneer ik langs de binnenkant van zijn dijen lik, stilhoud en mijn mond wat verder open. Hier ben ik goed in. Billy zucht en ik zucht mee.

Ik hoor Billy's naam. Schreeuwend, in paniek. En dan hoor ik die van mij. Mijn hele naam. Ik stok, houd mijn ogen stijf dicht en luister naar mijn hele naam.

Laatste dagen

Julie bouwt een fort. Ze glimlacht als een baliemedewerker, pakt een doos aan, draait zich om en stapelt. Ik schuif een te zware doos over de vloer naar haar toe. Ze bukt, glimlacht, knikt, stapelt verder. Over zes uur wordt haar bouwwerk afgebroken door mannen die Kevin en Erik heten.

Over drie weken komen we elkaar tegen in een supermarkt. In een deel van de stad waar we elkaar niet hadden verwacht. Ik heb een kater, zij een nieuwe vriendin met een symmetrisch gezicht en talent voor gesprekken over niets. Ik knik wat van onder mijn capuchon, want het is inderdaad mooi weer. Julie vraagt hoe het gaat en hoe mijn hond heet. Ze zal wat vertwijfeld over de kop van haar naamgenoot aaien, waarna ene Liesbeth zich

voorstelt met te veel klemtoon op de eerste lettergreep. Ze knijpt harder in mijn hand dan nodig.

Tussen de dode Russen en de woordenboeken is het leeg. Zonder Julies studieboeken klopt er niets van. Misschien haal ik mijn kinderboeken uit de berging om daar de boekenkastgaten mee op te vullen. Ik wil niet alleen slapen vanavond. Ik ben een doos vergeten dicht te vouwen, ze schuift hem terug, lacht opnieuw beleefd. Ik wil het toneelspel van haar gezicht vegen. Heel voorzichtig, zachtjes, met twee handen, net zo lang tot ik haar weer herken. Ik vouw. Ik zucht. En ik denk na over de juiste zin. Eén waardoor ze alles uitpakt en terugzet. Het was een grap, zegt ze dan. Een heel wrede, dat wel.

Zég dan wat, riep ze wanhopig, wanneer ik zo kwaad was dat ik ging stofzuigen. Ik moest praten van Julie. En vragen stellen. En luisteren naar de antwoorden. Ik deed haar na, keek alles van haar af en begon het te begrijpen. Ze waren verbaasd. Op mijn werk, op feestjes. Bij Julies ouders, Julies vrienden. Ik vroeg, luisterde, vroeg weer, gaf antwoord. Voor Julie.

Julie is het mooist wanneer ze kwaad is. Dan schreeuwt ze, scheldt ze en struikelt ze over de woorden in haar te lange zinnen. Ik tikte mee op de cadans van haar gevloek, onopvallend, met mijn ringvinger tegen de buitenkant van mijn dijbeen. Ik zou de rest van mijn leven naar Julie kunnen kijken. Naar haar scherpe bruine ogen in het enige gezicht dat ik kan lezen. Als ik te lang

stil was, kwam ze naast me zitten. Ze legde haar hand op mijn been met de palm omhoog. Ik legde de mijne erin. Ben jij dan nooit boos? vroeg ze, eenmaal gekalmeerd. Ze verwarde mijn onvermogen tot schreeuwen of iets stuk te gooien met onverschilligheid. Ik was woedend zonder serviesscherven. Vooral op mezelf. Misschien hadden ze wel gelijk en was er iets heel erg mis met mij. Julie vond het juist mysterieus. Dat ik eigenlijk alleen kon communiceren met mijn handen, met mijn vingers. Ze kneep in mijn schouder, trok zich naar me toe en hield me vast. Ik wilde met haar trouwen. Julie moest familie worden, want van familie kom je nooit meer af.

Liesbeth is knap op een niet voor de hand liggende manier. Je moet er je best voor doen. Maar wanneer je het eenmaal hebt gezien, kun je je onmogelijk nog van haar losweken. Julie en ik staren samen naar de ingewikkelde schoonheid in ons midden, met slordig opgestoken haar, een spijkerbroek met voorgefrabiceerde gaten. Julie schraapt haar keel. Liesbeth legt haar hand op Julies schouder, zegt dat ze maar eens moeten gaan. Ik vraag per ongeluk of ik mee mag.

Ik heb geen plan B. Je initiële plan moet gewoon goed genoeg zijn, zei Julie. Ons plan was perfect. Ik maakte plaats, Julie kwam bij mij wonen. Ik wende aan de ochtenden waarop ik niet tegen haar mocht praten, en de avonden waarop dat juist moest. Ik keek naar televisieprogramma's met vooraf opgenomen gelach. Julie las wanneer ik zweeg. Ze kwam bij me liggen als ik dat niet

vroeg, maar wel wilde. Ik troostte haar wanneer ze huilde om niets.

Alleen haar kledingkast moet nog worden leeggeruimd. Julie verdwijnt de slaapkamer in en komt terug met een stapel truien. Ze zegt: 'Je verzamelt toch meer dan je denkt in vijf jaar', en loopt weer weg om de rest te halen. Ze gaat me verjaardagskaarten sturen met 'Een fijne verjaardag' en 'Van harte'. Zij en Liesbeth zullen mij een prettige dag wensen bij het verlaten van de supermarkt. Ik zal hopen op een onoplettende trambestuurder, terwijl ik met gesloten ogen oversteek.

We veranderen in vage bekenden. We worden kennissen die je vergeet te bellen. Zo lossen we op. We verdwijnen eerst uit elkaars lichaam, dan uit elkaars hoofd. We worden weer gruwelijk van alleen onszelf. Ik voel het tussen mijn schouderbladen en achter mijn ogen.

Ik wil iets zeggen. Julie kijkt langs me heen om zichzelf de verwachte teleurstelling te besparen. Ik geef een schop tegen de depressieve ficus die ze hier achterlaat. Julie registreert, knikt en plakt een doos dicht. Ze heeft haar lange haren samengebonden in een staart, de mouwen van haar blouse tot boven haar ellebogen opgestroopt. Ze heeft het allang opgegeven. Ze wilde door, zei ze. En meer. Het ging haar niet snel genoeg. Ik ging niet snel genoeg. Ik luisterde te langzaam. En zij kon niet blijven wachten.

We waren goed in laatste dagen. Veel beter dan in die ervoor. Onze vakanties waren een aaneenschakeling van misverstanden en irritaties, waar twee dagen voor vertrek een eind aan kwam. Ze maakten plaats voor opluchting en champagne die we niet konden betalen. In onze laatste dagen hoefden we geen stel op vakantie meer te spelen. Het maakte niet meer uit, het hoefde niets meer te worden. De tijd was om, we hadden nog maar even. Ik kwam ineens uit mijn woorden, Julie sprak opgelucht terug, lachend en met veel armgezwaai. In een ideale wereld bestonden alleen maar laatste dagen. In de echte wereld waren er veel te veel van die ervoor. Julies inpakdagen waren haast ontspannen. Ik haalde haar spullen alvast uit de kasten, zij wees aan wat weg mocht. Ik kookte, zij sorteerde, we dronken te veel. We hadden precies de juiste hoeveelheid tijd.

Als Erik en Kevin straks de laatste dozen hebben weggebracht, echoot het hier. Julie heeft veel meer dan alleen de boeken en haar achterlijke verzameling schoenen ingepakt. Ook de foto's en het schilderij dat ze bij mijn weten zo lelijk vond, heeft ze opgeborgen in haar fort. Dat scheelt rijden, zei ze opgeruimd, lekker alles in één keer.

Ik wou dat ik iemand was die omlaagduikt naar voeten. Die zich huilend vastgrijpt aan enkels. Of dat ik Julie gewoon kon zeggen dat ik haar ga missen. En dat mijn 'ik hou van je' niet klonk als 'goedemiddag', maar als 'ik hou van je'.

Met Liesbeth kan ze praten. Over echte dingen. Het leven en zo, en Julies werk. Dat heeft Julie haar niet hoeven leren, dat kon Liesbeth al. Bij Liesbeth is Julie niet eenzaam, dat is een groot en aangenaam verschil. Liesbeths hoofd is makkelijker dan dat van mij, je kunt er beter in.

Julie huilt in de slaapkamer, boven een doos met rode hakken. Ze huilt zonder geluid, met hoog opgetrokken schouders. Ik kruip naar haar toe. Wanneer ze thuis kwam met een nieuw paar, rolde ik met mijn ogen. Ik heb nooit begrepen wat een mens met zoveel schoenen moet. Ik leg mijn hand op haar bovenrug. Ze ademt alsof ze heel lang onder water heeft gezwommen en net weer boven is voor lucht. Ik beweeg mijn hand heen en weer, denk aan een ruitenwisser. Ik wil de hakken teruggooien op de onderste plank van de kast, waar ze horen. We staren naar haar schoenencollectie. Sommige hebben glitters, andere zijn van suède of leer. Die van suède heb ik ooit geleend. Het lukte me niet er normaal op te lopen. Ze laat mij haar tranen wegvegen. Ik doe het met twee handen, voorzichtig en langzaam. Ik houd er pas mee op als ze de doos van zich af duwt en vraagt of ze hier nog even mogen blijven.